

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 193. maddesinin 2. fıkrası, 04.10.2022 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesi'nin 08.09.2022 Tarih – 2021/118 Esas – 2022/98 numaralı Kararı ile kararın yayımlanma tarihinden 6 ay sonra yürürlüğe girecek şekilde iptal edilmiştir.

04.10.2022 tarih ve 31973 sayılı Resmî Gazete'de **08.09.2022 Tarih – 2021/118 Esas – 2022/98 numaralı Kararı** yayımlanarak 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda (CMK) önemli bir değişiklik yapılmıştır. İşbu bilgi notunda, Anayasa Mahkemesi'nin kararı ile yapılan önemli ve esaslı değişiklik incelenmektedir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 193. maddesinde Sanığın Duruşmada Hazır Bulunmamasına ilişkin kurum düzenlenmiştir. Maddenin ilk fıkrasında; sanığın duruşmada hazır bulunması gerekliliği hazır bulunmaz ise hakkında zorla getirme kararı verileceği; ikinci fıkrada, Mahkeme tarafından sanık hakkında mahkûmiyet dışında bir hüküm kurulacağı kanaatine varılırsa sanığın sorgusu yapılmamış olsa da yokluğunda hüküm verilebileceği düzenlenmiştir.

Bilindiği üzere CMK'nın 223. maddesinde hüküm çeşitleri; beraat, mahkûmiyet, ceza verilmesine yer olmadığı kararı, düşme, güvenlik tedbirlerine hükmedilmesi ve davanın reddi şeklinde açıklanmıştır. Kuvuşturma aşamasında, ilk duruşmada sanık sorgusu yapılması akabinde, tüm delillerin toplanması ve neticeten dosyanın tekemmül etmesinin ardından Mahkeme tarafından hüküm kurulmaktadır. Ancak 193. maddenin 2. fıkrasında, eğer kurulacak hüküm, mahkûmiyet dışında bir hüküm ise sanık dinlenmemiş olsa dahi yokluğunda karar verilebileceği düzenlenmiştir. Her ne kadar beraat kararı hariç olmak üzere, mahkûmiyet dışındaki hükümler, sanık lehine gibi algılanmakta ise de yine de sanık bakımından sorumluluk doğurmakta ve sanığın savunma hakkını kısıtlanmasının adil yargılanma hakkını ihlal etmesi gerekçesiyle Anayasa'nın 36. ve 38. maddelerine aykırı görülmüş ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir.

CMK'NIN 193. MADDESİNDE YAPILAN DÜZENLEME

Yeni düzenlemeye dayanak teşkil eden Anayasa Mahkemesi kararında, Hatay 6. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından, hakaret ve kasten yaralama suçlarından açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanaati ile hükmün iptali için başvurulduğu anlatılmaktadır.

Şöyle ki;

CMK'nın 223. maddesi uyarınca mahkûmiyet kararı ve tabi ki beraat kararı dışında verilen ceza verilmesine yer olmadığı, düşme, güvenlik tedbirlerine hükmedilmesi ve davanın reddi kararlarında fiilin ya da suçun işlendiğinin sabit olmasına rağmen, cezasızlık, kusurluluğu kaldıran halin varlığı, derdestlik, zamanaşımı gibi gerekçelerle sanığa ceza verilmemektedir.

Görüldüğü üzere, beraat ve mahkûmiyet halleri dışında, hükmün kurulmasıyla sanığın cezai sorumluluğu devam etmesine rağmen, sanki suç işlemediği sabit gibi savunma hakkını yapmaktan yoksun bırakılmasının, adil yargılanma hakkı ve masumiyet karinesi ile çelişmesi sebepleri ile Anayasa'nın 36. ve 38. maddelerine aykırılık teşkil ettiği öne sürülmüştür.

Anayasa'nın 36. maddesinde, herkesin davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu düzenlenmiş olup yine Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesine göre, adil yargılanma haklarından biri olan duruşmada hazır bulunma hakkına davaya maruz kalan herkesin sahip olduğu açıklanmaktadır. Kaldı ki bu madde sayesinde, silahların eşitliği ve çekişmeli yargı ilkelerinin işlevselliği ortaya konmaktadır.

İddianamenin hazırlanmasıyla birlikte başlayan kovuşturma aşamasında, sanığın sorgusunun yapılmasıyla birlikte devam eden safahatta tüm deliller toplandıktan sonra, Mahkeme tarafından sanık hakkında mahkûmiyet ve tabi ki beraat dışında bir karar verileceği yönünde kanaat oluşması halinde, sanık sorgusu yapılmadan ve/veya sanık duruşmada hazır bulunmadan karar verilmesi, sanığın savunma hakkını kısıtlamakta olup dolayısıyla adil yargılanma hakkının ihlaline yol açmaktadır.

Kanun koyucunun burada asıl amacı, zaten mahkûmiyet verilmeyecek hallerde, sanığa somut olarak bir ceza verilmediğinden usul ekonomisi ilkesi gereğince, yargılama aşamasının bir an evvel nihayete erdirilmesidir. Ancak her ne kadar somut bir ceza verilmese de ceza verilmesine yer olmadığı kararı, düşme, güvenlik tedbirlerine hükmedilmesi ve davanın reddi kararlarında, sanığın suç işlemiş olabileceği ihtimali ortadan kalkmaksızın kanunda düzenlenen özel haller sebebiyle sanığa ceza verilememektedir. Fakat yine de sanık aleyhine bir suç isnadında bulunularak örneğin, karşılıklı hakaret halinde ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi beraat anlamına gelmeyip CMK'nın 223. maddesi uyarınca, işlenen fiil suç olmasına rağmen faile bir cezasızlık hali öngörülmüştür. Yine, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağırlık, dilsizlik veya geçici nedenlerin bulunması halinde, failin kusurunun bulunması nedeniyle yine ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilecektir.

Nitekim soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmeyeceğinin anlaşılması halinde düşme kararı verilmektedir.

Sayılan bu hallerde, sanığa isnat edilen olgu gerçekleşmiş olup cezalandırma şartları gerçekleşmediğinden sanığın savunma hakkının kısıtlanması, usul ekonomisi ilkesine fayda sağlamaktan ziyade, adil yargılanma hakkını engellemektedir. Sanık, aleyhinde bulunulan iddia ve isnada cevap verememekte ve sanığın dinlenmemesi ve/veya duruşmada bulunmaması, bir anlamda beraat kararı verilmesi ihtimalinden feragat edilmesine yol açmaktadır. Tüm bu gerekçelerle Hatay 6. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından, Anayasa'nın 36. ve 38. maddelerinin ihlal edildiğinden bahisle mezkur maddenin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunulmuş ve CMK'nın 193. maddesinin 2. fıkrasının iptaline karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi tarafından 08.09.2022 tarihinde verilen iptal kararında kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak 6 (altı) ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Bu cihetle Anayasa Mahkemesi'nin kararı, 08.09.2022 tarihinde yayımlandığından madde fıkrasının artık mülga olarak kabul edileceği tarih, 08.03.2023 tarihidir.

İşbu bilgilendirme notu içerisinde yer alan değerlendirmeler hukuki tavsiye ya da hukuki görüş niteliği teşkil etmemekte olup, bu değerlendirmelerden ötürü herhangi bir şekilde Aksu Çalışkan Beygo Avukatlık Ortaklığı'na sorumluluk tahmili mümkün değildir. Bu bilgi notunun kapsamındaki soru ve sorunlarınız bakımından hukuki danışman görüşü alınması tavsiye edilir.

Ayrıntılı bilgi için bizimle temasa geçebilirsiniz.

F. CEM KESER

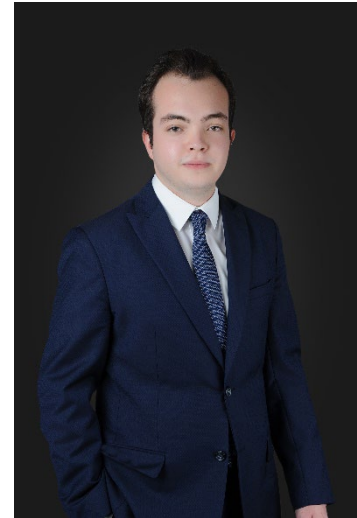
Ortak Avukat

Cem.keser@aschukuk.com

DORUK GÜRAYLI

Avukat

Doruk.gurayli@aschukuk.com

ASChukuk

AKSU ÇALIŞKAN BEYGO AVUKATLIK ORTAKLIĞI

Esentepe Mh. Harman 1 Sk. No 5 Harmancı Giz
Plaza Kat 3-8-15-16 34394 Şişli - İstanbul

+90 212 284 98 82

+90 212 284 98 83

+90 212 279 63 32

info@aschukuk.com

www.aschukuk.com